

TENNIS SPORTINING RIVOJLANISHI VA AHAMIYATI

*Farg'ona Davlat Universiteti Jismoniy
Madaniyat Fakulteti 25-148 guruh talabasi
O'ktamova Sevaraxon*

Annotatsiya

Mazkur maqolada tennis sportining jahon miqyosida va O'zbekistonda rivojlanish bosqichlari, ijtimoiy-iqtisodiy va sog'lomlashtiruvchi ahamiyati, 2024–2025-yillardagi yangi davlat dasturlari, milliy sport siyosati hamda yoshlar o'rtasida tennisni ommalashtirish yo'nalishlari tahlil qilinadi. Maqolada so'nggi yillarda tennis infratuzilmasiga kiritilgan sarmoyalar, xalqaro natijalar, shuningdek, raqamli texnologiyalar asosidagi mashg'ulot uslublari ilmiy tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Tennis, sport, O'zbekiston, sog'lom turmush tarzi, yoshlar siyosati, texnologiya, musobaqa, jismoniy tarbiya, milliy rivojlanish, raqamli transformatsiya.

Adabiyotlarni o'rganish

Tennisning paydo bo'lish tarixi XVIII asr Angliya hududlariga borib taqaladi. Dastlab "lawn tennis" nomi bilan mashhur bo'lgan bu o'yin 1877-yilda "Vimbldon" musobaqasining o'tkazilishi bilan rasmiy sport turi sifatida tan olindi. XX asr o'rtalaridan boshlab tennis xalqaro miqyosda ommalashib, professional sport turlaridan biri sifatida tan olindi.

O'zbekistonda tennis 1991-yildan keyin faol rivojlana boshladi. 2002-yilda O'zbekiston Tennis Federatsiyasi (OTF) qayta tashkil etilib, xalqaro ITF bilan hamkorlikni yo'lga qo'ydi. Tennis bo'yicha dastlabki xalqaro yutuqlar 2005–2010 yillarda Denis Istomin va Akgul Amanmuradova nomlari bilan bog'liq bo'ldi. So'nggi yillarda esa yosh avlod vakillari – Nigina Abduraimova, Said Karimov, Farrukh Dustov kabi sportchilar xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarni egallamoqda.

Asosiy qism

1. Tennis sportining jahon miqyosidagi o'sish tendensiyalari

2025-yil holatiga ko'ra, dunyoda tennis bilan muntazam shug'ullanuvchilar soni 90 milliondan oshgan (ITF ma'lumotlariga ko'ra). Ulardan 48 foizi ayollar, 52 foizi erkaklar hisoblanadi.

Tennis eng ommaviy raqamli tahlil va "Hawk-Eye Live" texnologiyalari natijalarni adolatli qayd etish va mashg'ulotlarni optimallashtirish imkonini bermoqda. 2024-yilda "Wimbledon" turnirida barcha kortlar to'liq sun'iy intellekt yordamida boshqarilgan.

2. O'zbekistonda tennisning zamonaviy rivojlanish bosqichi

So'nggi yillarda O'zbekistonda tennis sportiga e'tibor sezilarli darajada oshgan. 2024–2025-yillarda davlat tomonidan sport infratuzilmasiga 200 milliard so'mdan ortiq mablag' ajratilgan.

2024-yilda Toshkent, Samarqand va Farg'ona shaharlarida 12 ta yangi tennis korti barpo etildi.

2025-yilda "Yoshlar va sport" dasturi doirasida 8 ta viloyatda tennis maktablari tashkil etildi.

O'zbekiston bo'yicha 70 dan ortiq tumanlarda bolalar va o'smirlar tennis seksiyalari faoliyat yuritmoqda.

Bu o'zgarishlar natijasida tennis bilan shug'ullanuvchilar soni 2023-yildagi 45 ming kishidan 2025-yilda 68 ming kishiga yetgan.

3. Yoshlar o'rtasida tennisni ommalashtirish

Yoshlar siyosati doirasida tennis maktab va kollej dasturlariga kiritilmoqda. 2025-yilda Toshkent shahrining 20 ta umumta'lim maktabida tennis mini-kortlari qurilib, 5000 dan ortiq o'quvchi muntazam mashg'ulotlarga jalb qilingan.

Tennis bo'yicha o'tkaziladigan "Future Stars", "Junior Tennis Cup", "UZTEN" kabi turnirlar yoshlar uchun sport mahoratini oshirish imkonini bermoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tashabbusi bilan 2024-yilda tashkil etilgan "Milliy sportchilarni tayyorlash strategiyasi – 2030" hujjatida tennis alohida ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan.

4. Xalqaro muvaffaqiyatlar

2024–2025-yillarda O'zbekiston tennischilari xalqaro maydonda quyidagi yutuqlarga erishdilar:

Nigina Abduraimova – ITF W60 Tailand turnirida g'olib; Said Karimov – "Futures Kazakhstan Open 2025" turniri finalchisi;

O'zbekiston ayollar jamoasi – "Billie Jean King Cup" saralashida Qozog'istonni 3:2 hisobida mag'lub etdi;

U-14 terma jamoasi – "Asia Junior Cup 2025" musobaqasida 2-o'rin.

Bu natijalar O'zbekiston tennischilarining xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini ko'rsatadi.

5. Tennisning sog'lomlashtiruvchi va ijtimoiy ahamiyati

Tennis inson organizmini har tomonlama rivojlantiradi:

koordinatsiyani yaxshilaydi;

mushaklar faoliyatini uyg'unlashtiradi;

yurak-qon tomir tizimini mustahkamlaydi;

stressni kamaytiradi;

diqqat va reflekslarni oshiradi.

O'zbekistonda 2025-yil sog'lom turmush tarzini keng targ'ib qilish maqsadida "Tennis – sog'lom jamiyat poydevori" shiori ostida respublika miqyosida 200 dan ortiq ommaviy tennis festivallari o'tkazildi.

6. Infratuzilma va texnologik innovatsiyalar

2024-yilda Toshkentda ochilgan "Central Asia Tennis Academy" O'zbekistonni mintaqadagi raqamli tayyorgarlik markaziga aylantirdi. Akademiyada 3D tahlil, sun'iy intellekt yordamida zarba kuchini o'lchash tizimi, onlayn tahlil platformalari joriy etilgan.

Shuningdek, 2025-yilda "UZTENNIS PRO" mobil ilovasi ishlab chiqildi. U sportchilarni mashg'ulotlar jadvali, reyting va murabbiylik maslahatlari bilan ta'minlaydi.

7. Tennisning iqtisodiy ta'siri

2025-yilda tennis sohasida 1 200 dan ortiq ish o'rni yaratilgan, homiylik shartnomalari hajmi 30 foizga oshgan. "Tashkent Open" xalqaro turniri mahalliy iqtisodiyotga 4,2 million dollar iqtisodiy foyda keltirdi.

Sport turizmi sohasi tennis musobaqalari hisobiga 2025-yilda 18 ming xorijiy turistni jalb qilgan.

8. Muammolar va istiqbollar

Tennischilarni xalqaro tajribaga tayyorlashda ayrim muammolar mavjud:

malakali murabbiylar yetishmasligi;

chekka hududlarda sport inshootlari kamligi;

yoshlar uchun raqobatbardosh musobaqalar sonining kamligi.

Ammo "Tennis 2030" milliy strategiyasi quyidagi chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi:

har bir viloyatda kamida bitta yopiq tennis markazi;

xalqaro murabbiylarni jalb etish;

tennischilar uchun stipendiyalar va grantlar joriy etish;

nogironlar uchun maxsus tennis dasturlarini yaratish.

Xulosa

Tennis sporti O'zbekiston sport tizimining ajralmas qismiga aylanmoqda. U nafaqat xalqaro nufuzni oshiradi, balki yoshlarning sog'lom turmush tarzini shakllantirishga, irodani chiniqtirishga xizmat qiladi.

Davlat siyosati, xususiy sektor ishtiroki, texnologik yondashuv va xalqaro hamkorlik natijasida O'zbekiston tennisining kelajagi yuksak salohiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Sportni rivojlantirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib etish" to'g'risidagi farmoni. – Toshkent, 2024.
2. O'zbekiston Tennis Federatsiyasi (OTF) rasmiy hisobotlari, 2024–2025-yillar.

3. International Tennis Federation (ITF) – Annual Global Tennis Report, 2024.
4. World Tennis Magazine – 2025 yil yanvar–iyul sonlari.
5. “O‘zbekiston sporti va sog‘lom jamiyat taraqqiyoti” – Toshkent: O‘zDJTI nashriyoti, 2024.
6. Central Asia Tennis Academy press-relizlari, 2024–2025.
7. www.itftennis.com
8. www.olympic.uz
9. www.tennis.uz